

LA ESPERO
SVENSKA ESPERANTOTIDNINGEN
NUMMER 6/76

Fondita en 1913
ISSN 0014 0694

La Espero

La Espero oftare '77

Nu är det klart!

La Espero kommer fr o m nästa år ut med **åtta** nummer i stället för sex. Det har Esperantoförbundets styrelse beslutat på sitt novembersammanträde. Det betyder att det kommer att bli lite färskare nyheter i tidningen – men det kommer också att ställas större krav på alla som skriver i *La Espero* att skicka in sina rapporter och inlägg med detsamma.

La Espero kommer ut i fortsättningen en gång i månaden, med ett längre uppehåll för sommarmånaderna, ungefär i följande rytm: februari, mars, april, maj, (...), september, oktober, november, december.

La vortaro plumarŝas

La nova sveda-esperanta vortaro pluris ankoraŭ unu ŝtupon survoje al realiĝo: nun ĝia kompostado komenciĝas. La komposta maŝinaro estas nun finfine adaptita al esperanto (vi vidas tion el tiu ĉi numero de *La Espero*, ĉar la supersignoĝ ne plu estas aldonitaj mane). Ebbe Vilborg estas preta kun plia parto de la manuskripto por la vortaro kaj li celas esti preta kun ĝi dum la venonta jaro. Ne estas ankoraŭ konate, kiam la vortaro povos esti finpresita.

Ni povas ankaŭ mencii, ke la monkolleto por la nova vortaro jam superis la monsumon de **65 mil kronoj**. Parto de tiu mono estas jam transdonita al Eldona Societo Esperanto. SEF deziras transdoni ankaŭ la ceteran sumon. La estraro decidis pro tio finigi la kolektadon kun la fino de 1976. La celo estis kolekti 40 000 kronojn; tiun celon ni amplekse superis. Kaj SEF kaj la Eldonejo korege dankas al ĉiuj, kiuj kontribuis al tiel bona sukceso.

Malnova problemo

En libro presita en la jaro 1880 mi trovis meditaĵon, kiu eble povas interesi nuntempajn esperantistojn. La nomo de la aŭtoro estas G. Liljeröth kaj la titolo de la libro «Solen och Midsommarnatten på Aavasaksa».

Mi citas:

«Ett internationellt språk.

Skulle det vara alldeles omöjligt, att den dag kan komma, då alla europeiska folk tala ett språk?! Huru mycken tid, hvil-

JES & NE

*ka krafter, hvad penningar slö-
sas ej på språkstudier?! I fall de
olika länderna beslöte sig för att
hafva ett gemensamt språk, vo-
re ju ej bra måhända att taga ett
af de nu lefvande språken, ty då
skulle väl den nation, hvars
språk upptoges, förhäfva sig.
Man kunde ju bestämma sig för
ett språk, som ingen nu lefvande
nation talar, t ex — latin. Om
regeringarne lagbestämde, att al-
la officiella handlingar 20 år
härefter skola vara på latin, och
om pressen lät allmänt förstå,
att den man, som tio år härefter
gör anspråk på bildning, måste
kunna tala och skriva latin —
då skulle förbistringen inom 50
år försvinna. Ehuru mitt mo-
dersmål är vackert, skulle jag
dock för en så synnerligen god
sak offra detsamma och göra
allt mitt till för att om tio år hä-
refter kunna tala flytande latin».*

Anna-Lisa Liss

La aŭtoro bezonis atendi nur sep jarojn por ricevi pli bonan alternativon al sia propono pri la latina. Kaj li eĉ ne bezonis oferi sian belan gepatran lingvon, ĉar, kiel ni ĉiuj scias, esperanto ne volas anstataŭigi la naciajn lingvojn, sed nur kompletigi ilin per internacia lingvo.

Reklama desegnaĵo

Vuxenskolan en Västerås dissendis, kiel kutime, kursprogramon komence de la aŭtuno. Ĝi enhavis la ilustraĵon, kiun vi povas vidi ĉi apude, kaj kiu iasence faris reklamon por esperanto. Vuxenskolan tamen havas nenian esperantokurson en Västerås kaj ankaŭ ne konsciis, ke temas pri reklamo por esperanto.

SEF akiris de Vuxenskolan la rajton uzi la desegnaĵon kaj ĝi baldaŭ aperos sur nova afiŝeto.

Veckoslut lämplig start

«Lär dig esperanto!»

Det är en slogan, som vi esperantister ofta riktar till icke esperantister i vår argumentation för esperanto. Kanske är det en uppmaning, som vi även bör rikta till oss själva. Esperantoklubben i Örebro tyckte sig behöva en riktig repetition av sina kunskaper och beslöt därför att hålla det första höstmötet i form av en veckoslutskurs.

Vi inbjöd Olle Olsson från Lund som lärare eller handledare för kursen. Vi läste texter, översatte och återberättade dem på esperanto, diskuterade olika språkliga och grammatikaliska problem.

Vi läste och diskuterade en saga av HC Andersen. Zamenhof hade gjort översättningen och det var en njutning att läsa hans enkla och lättflytande språk. Den andra texten vi läste var ur «Paŝoj al plena posedo», sammanställd av W. Auld. Texten var hämtad ur «Historio de la lingvo Esperanto» av Edmond Privat. «Paŝoj al plena posedo» är verkligen en matnyt-

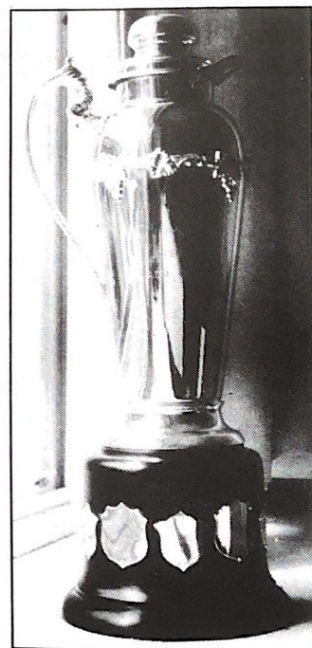
t ex akkusativövningar fick vi träna oss på. Vi hade små gruppövningar, där vi diskuterade olika ämnen i anslutning till de lästa texterna.

Som avslutning på kursen fick vi en spännande redogörelse för UEA-kongressen i Aten med bl a dess sportsvårigheter av olika slag.

Klubbmedlemmarna hade ett trevligt, givande och lärorikt veckoslut tillsammans och kan verkligen rekommendera att byta ut ett ordinarie kvällsmöte mot en sådan här kurs.

Kerstin Rohdin

Trofeo Fyne al Västerås

Ĉu vi memoras la trofeon Fyne, kiun SEF ricevis de UEA kiel plej aktiva esperanto-asocio? Nun la trofeo plumigris, simbole, al la Esperantoklubo de Västerås, la VEKA klubo. La estraro de SEF decidis, ke tiu klubo ricevu la honorigon. Ne estis facila elekto, ĉar aliaj kluboj ankaŭ rajtus je honorigo, sed oni rajtis elekti nur unu klubon. El la motivoj por la decido de la estraro ni citas: *La estraro decidis aljuĝi la trofeon Fyne al la klubo de Västerås pro ĝia aktiva serĉado de novaj vojoj aktualigi la ideon de esperanto; pro la nekonvenca agado de klubo, kiu ĉefe dediĉis sin al establo de kontaktoj kun aliaj organizaĵoj; pro la daŭra reagado al situacioj en la socio, kiuj estas diskriminaciaj al aliaj lingvoj kaj kulturoj ol la anglaj.*

La estraro volis premii la eksperimentadon, kiu estas unu el la ĉefaj trajtoj de la esperantoklubo de Västerås.

UEA? JA!

UEA har utmärkt Svenska Esperantoförbundet genom att tilldela oss för år 1975 'Pokalen Fyne'. Låt oss visa, att vi är värda det! Låt ännu fler av oss bli direkta medlemmar i UEA!

För 1977 gäller lite andra avgiftskategorier:

MA	medlem med årsbok och månadstidningen 'Esperanto'. För alla under 26 år även 'Kontakto'	85,—
MJ	medlem med årsbok. För alla under 26 år även 'Kontakto'	34,—
SZ	tillägg till ovanstående avgifter för dem som vill bli med i Societo Zamenhof och stödja UEA ekonomiskt	170,—

Du betalar medlemsavgiften till UEA till postgiro 14 74 29 - 5, Svenska Esperantoförbundet, Specialkonto, Malmö.

Du kan bli medlem i Societo Zamenhof, antingen genom att betala 255 kr (MA-SZ) eller 204 kr (MJ-SZ).

ESPERANTOFÖRBUNDET

POLSKIE RADIO - WARSZAWA

- 10-tagaj ekskursoj tra Pollando
- valoraj objektaj premioj

estas akireblaj de niaj aŭskultantoj kaj legantoj, kiuj donos respondojn al jenaj demandoj:

- 1) Kiujn polajn artikolojn oni povas aĉeti en via lando kaj kiel vi pritaksas ilin? Kiuj polaj artikoloj/produktoj ĝuus tie sukceson?
- 2) Kiel vi vidas la perspektivojn de la plua evoluo de la kunlaboro de via lando kun Pollando? Kio, laŭ via opinio, influis aŭ povus kontribui al plivastigo de tiu ĉi kunlaboro?
- 3) Kiel vi pritaksas la servan agadon de polaj transportaj entreprenoj/Polaj Aer-Linioj „LOT“, Polaj Oceanaj Linioj, Internacia Aŭtomobila Transportado „Pekaes“, Polaj Ŝtataj Fervojoj/kaj de la Turisma Oficejo „Orbis“?

Respondo jam al unu el la supraj demandoj rajtigas al partopreno en lotado de la premioj.

La leterojn ni petas sendi laŭ la adreso: Pola Radio, Esperanto-Redakcio, 00-950 Warszawa 1, Poŝtkesto 46, Pollando - en kovertoj signitaj per la devizo: „Konkurso“ ĝis la 31-a de decembro en la 1976-a jaro (decidas la dato de la poŝta stampo).

La rezultojn ni anoncos en la disaŭdigoj de la Pola Radio por Eksterlando la 31-an de januaro en la 1977-a jaro kaj en la marta numero de la monatrevo „Pollando“.

La ekskurso de la laŭreatoj de la ĉefaj premioj okazos en periodo indikota de la organizantoj de la konkurso.

Ni deziras bonŝancon en la lotumado de la premioj.

Partoprenu la konkurson mem kaj partoprenigu aliajn!

Pola Radio dissendas ĉiutage trifoje en Esperanto:

6,00 h. sur 41 m, 49 m, 75 m kaj 200 m
16,30 h. sur 25 m, 31 m kaj 41 m
22,30 h. sur 41 m, 49 m, 75 m kaj 200 m.

JES & NE

En ród ros åt Märtha

Det låter otroligt, men det är sant: Märtha Andréasson blir 50 år den 5 januari 1977.

Märtha är en av de drivande krafterna i Göteborgsregionen, sedan flera år medlem i Esperantoförbundets styrelse, sekreterare i Esperanto-Institutet osv. Vad skriva mer? Du känner säkert henne bättre än skrivaren av dessa rader.

La Espero ställer upp i hyllningskören (först?) med en symbolisk ród ros. Varsågod!

Ska sjungas på svenska

Ibland lönar det sig tydligen att protestera. Som du säkert minns, framfördes Sveriges bidrag vid Eurovisionens schlagerfestival förra gången Sverige var med (och flera gånger förr) på engelska, vilket vållat en hel del protester. I de regler som

Sveriges Radio offentliggjorde nyligen beträffande deltagande i nästa års festival står det uttryckligen:

«Sveriges Radio vill påpeka, att såväl vid den svenska som vid den europeiska finalen ska det svenska bidraget framföras på svenska».

Fortsätt att protestera! Det finns fler saker som är snett.

Premiita poeto

Jim Hornö, esperantista poeto en Gotenburgo, denove gajnis gravan literaturan premion, nome en la literatura konkurso de Sennaciulo per la poemoj «Ĉu hodiaŭ?» kaj «Egaleco».

En la literatura konkurso de la esperantorevuo Voĉo el Jugoslavio li okupas la 4-a lokon (48 poentoj) en la oficiala ranglisto. Tiun honorigon li ricevis por sia mallonga rakonto «Mia eta vintromuŝo».

La Espero kore gratulas.

Fervora gvidanto

La plej fervora kursgvidanto en Gotenburgo estas Gillis Staberg kaj ni bedaŭras, ke tio ne pli frue staris en La Espero. En la aŭtuno de 1974 li gvidis kurson kun 6 komencantoj. En la printempa kurso 1975 partoprenis 7 personoj. Aŭtune 1975 li gvidis kurson kun 4 partoprenantoj, same en printempo 1976. La plej multaj kursanoj aliĝis al la Esperanto-Societo de Gotenburgo.

En la aŭtuno 1976 li gvidas kurson por tiuj, kiuj antaŭe partoprenis komenca kurson.

Oso

Por fini: limeriko

Kaj por fini jen limeriko, kiun Geoffrey Sutton sendis al ni:

Estis juna par' amerika,
kiu estis tre fanatika.
Ili parkeris el PIV
tute sen akuzativ'

— kun rezulto plene komika.

Debatt: Ett beslut som måste ändras!

Universitetskanslersämbetet informerar, att man nu måste kunna engelska för att studera vid ett svenskt universitet eller högskola, som det ska heta i fortsättningen (fr o m hösten 1977).

Det är just det Esperantoförbundet protesterade mot för något mer än ett år sedan.

De nya tillträdesreglerna för att få studera vid universitet är:

- 1 att du fyllt 25 år
- att du har minst 4 års arbetslivserfarenhet (vård av barn hemma räknas)
- att du har kunskaper i engelska, motsvarande 2 årskurser i gymnasiet.
- 2 Minst 2-årig avslutad linje i gymnasieskolan eller motsvarande svensk utbildning, plus kunskaper i engelska motsvarande 2 årskurser i gymnasiet.
- 3 Minst 11-årig utländsk skolbildning plus vissa kunskaper i svenska och engelska. Då har du sk allmän behörighet.

Utöver det krävs det *särskild* behörighet i olika ämnen, beroende på vad man väljer att läsa.

Hur det verkar i praktiken visar UKÄ (eller UHÄ som är dess nya namn) i en broschyr i olika exempel, som jag tolkar på ett annat sätt än UHÄ. För mig visar exemplet hur omöjligt det kommer att bli för den övervägande delen av svenska folket att läsa ens något enstaka ämne vid en högskola.

EXEMPLET PER

Per är 45 år och målare. Han är fackligt aktiv. Han skulle gärna lära sig något mer inför kommande avtalsförhandlingar och funderar på att läsa en kurs i ekonomi eller i arbetsmiljöfrågor eller samhällskunskap. Han tar kontakt med en syo-konsult (vad är det?) vid den kommunala vuxenutbildningen och de kommer överens om att Per ska läsa en s k enstaka kurs. Han uppfyller ju också fordringarna (25 år och 4 års arbetslivserfarenhet). Han behöver bara läsa in engelska!!!

Så långt broschyren. Det verkar som en bagatell att läsa in 8-9 årskurser engelska, något som man gör i en studiecirkel på några kvällstimmar. Jag tolkar detta krav som ett nästan oöverstigit hinder för Per att inom rimlig tid, om ens någonsin, få läsa de ämnen han önskar och få någon behållning av högskoleundervisningen. Jag förmodar, att han kommer att tvingas läsa kurslitteratur på engelska och kanske även få undervisningen på detta språk.

Ytterligare en reflexion: Eftersom engelskan är obligatorisk måste man alltså lära sig detta språk för att läsa svenska! Eller franska eller ryska!

EN EFFEKTIV SPÄRR

«Den Nya Högskolan har demokratiserats» sägs det i debatten, när man i praktiken sätter en effektiv spärr mot intagning, en

spärr som ju naturligt drabbar dem, som räknar arbetslivserfarenhet som merit, i stället för gymnasieskola.

Det sägs också vara ett led i internationaliseringen av den svenska utbildningen,

men när blev internationell detsamma som engelsk? Esperantoförbundet protesterade mot detta, när förslaget var ute på remiss, givetvis utan att få gehör.

Nu föreslår jag att esperantisterna överallt i landet tar upp den här frågan, tar kontakt med fackföreningar och skolmyndigheter, tar reda på vilka konsekvenser det blir av detta beslut, och om de är medvetna om vad det innebär. Motionera i olika partiorgan, skriv insändare, inbjud till debatt i frågan. Gör vad som helst, bara inte tig!

Märtha Andréasson

Konferens: Svårt få kontakt med pressen

Någon grupp bild av deltagarna i SEFs konferens om kontakter med pressen finns inte. Vi har valt att publicera några bildfragment med några av deltagarna i (o)typiska situationer. Bilderna är tagna av Ulla Luin.

«Andra, större organisationer, har ofta heltidsanställda journalister för att sköta kontakter med pressen, och dom har svårt att klara uppgiften. Hur ni ska kunna klara det på frivillig väg, det vet jag inte. Det blir svårt! Men lycka till i alla fall!»

Med dessa föga uppmuntrande ord avslutade Bengt Nordlöf, journalist vid Kooperativa Förbundet, sin inledning vid SEFs tvådagars konferens om våra kontakter med pressen. Och Bengt hade nog rätt. Vi lyckades inte ens diskutera färdigt vad vi vill med dessa kontakter och hur vi vill lägga upp dem.

Femton deltagare, flertalet av dessa från Stockholmstrakten, samlades i den lokala Stockholms Esperantoförening använder till sina möten. Efter några korta inledningar (förutom Bengt Nordlöf bidrog även Ulla Luin, Geoffrey Sutton och Franko Luin) började en allmän diskussion om våra möjligheter, både personliga och tekniska, om olika lösningar osv. Så småningom bildade man tre diskussionsgrupper: en om löpande information till pressen, en om re-

aktion på olika artiklar, och en särskild diskussionsgrupp om information till ungdomspressen.

Ur diskussionerna kom det fram två organisationsmodeller för en fungerande bevakning av pressen och information till den. Eftersom vi inte hunnit diskutera färdigt alla detaljer kring dessa modeller, får en närmare redogörelse vänta till ett annat nummer av *La Espero*.

Siri Bartusch, Västerås, har åtagit sig att tills vidare hålla i gruppen som kommer att arbeta med fortlöpande information, medan Geoffrey Sutton kommer att leda gruppen som ska bevaka pressen och reagera på olika artiklar.

Det kommer att ta lite tid, innan det hela kan börja att fungera. *La Espero* återkommer, som sagt, till denna fråga med mer konkreta uppgifter. Då kommer kanske du också att behövas för att få en fungerande organisation, som förser pressen med information och reagerar på olika artiklar, där esperanto kan komma på tal.

Franko Luin

Islando, Eŭropo kaj Skandinavio

La sekvantaj paĝoj enhavas longan artikolon pri Islando kaj ĝiaj kulturaj ligoj kun Eŭropo kaj Skandinavio. La artikolo estas verkita de la fama islanda verkisto **Halldór Kiljan Laxness**, nobelpremiito, kaj ĝi tuŝas ankaŭ aspektojn, kiujn ni esperantistoj rimarkas en nia ĉiutaga vivo. *La Espero* intencas per tiu ĉi artikolo — ne turisma, kiel estas kutimo, sed kultura kaj kelkfoje polemika — prezenti unu aspekton de la venontjara kongresa lando Islando. La ilustraĵojn, kiujn vi trovos sur tiuj ĉi paĝoj, disponigis al ni la Islanda ambasadejo en Stockholm.

malgrandeco nek izoleco. De ĉi tie oni direktis komercon kun Skandinavio kaj la Britaj Insuloj kaj verŝajne ankaŭ kun la franca atlantika marbordo, Normandio. Elektitajn filojn de ĉi tiu virga junnacio oni sendis al la ĉeflando por ricevi edukon. Okcidenta klereco ne estis atentinda dum ĉi tiu tempo, sed oni povas laŭdi ĝin pro tio, ke ĝi ne estis enŝtopita en naciecan ujon, kiel okazis poste. La latina estis ĉietrovebla portilo de la okcidenta klereco. Tiel estis en Haukadalur, kie Ari ĉeestis lernejon, kaj Baer ĉe Borgarfjordo, kie instruisto Hró-dólfur estis lernejestro (kredeble franco mortinta en Anglio en 1052); kaj ne malpli en la germana Herfurt, kie Isleifur, pli poste episkopo de Skálholt (nask. 1006), estis vendita al la princino por instruado, kaj simile en Parizo, kie Saemundur la Klera

havis la karakterizaĵon, ke Romo estis la kultura centro de Islando. Estas alia afero, ke la lumigilo de la mondo estis malforta dum ĉi tiu tempo. Kiel ajn estis, troviĝas multaj islandanoj, kiuj vizitas ĉi tiun malnovan urbon kvazaŭ ili estus venintaj hejmen al antikva ĉefurbo de sia historio, kvankam estis antaŭ longe. La plej alta aŭtoritato nia, morala kaj spirita, kaj pri kelkaj aferoj sekulara, ĉi tie restadis.

Ne nur niaj nobelaj popolkrimuloj de grandaj devenoj decidis iri suden por studi, sed estas multaj priskribitaj ekzemploj de tio, ke la kampara viro kaj lia edzino surŝultrigis la pilgriman dorsosakon kaj forlasis ĝoje Islandon kun siaj mizeraj pekoj brulantaj sur la lipoj por atingi paciĝon kun dio en Romo. Tia vojaĝo fakte estas neniu distanco, ne almenaŭ en niaj okuloj en la flugepoko. Sed en la okuloj de tiamaj islandanoj, la vojaĝdaŭro estis mezurita apud la eterno, kaj fakte multaj longvojaĝantoj neniam denove atingis hejmen.

Ankoraŭ troviĝas gastlibro de la 12-a jarcento el monaĥejo, kiu antaŭe staris sur la insulo Reichenau en Bodensee, kie oni klare legas islandajn nomojn, virajn kaj virinajn, kaj la gasteja monaĥestro notis ilin

Ne plu estas tiel space en la mondo por ni islandanoj kiel estis dum la mezepoko. Dum la 11-a jarcento, kiam la ekloĝantoj de ĉi tiu insulo havis ĉirkaŭ cent kvindek jarojn, ili ŝajnis nek premataj de malriĉeco,

studis tiel longe, ke li forgesis sian gepatran lingvon. Malmultaj islandanoj nuntempe studas la latinan tiel longe.

Valoras memori, ke tiu kulturmondo, al kiu ni apartenis dum la mezepoka mallumo,

kiel venintajn el «Hislant-terra»: islandaj rom-spuroj.

Guðridur Thorbjarnardóttir, kiu iom post la jaro 1000 terkulturis en Nordameriko kaj naskis tie infanojn de sia edzo, ne

ĉagrenis iri suden post sia reveno al Skagafjordo. Ĉi tiu islanda virino vidis pli grandan mondon, ol aliaj tiutempaj viroj en Eŭropo. Certe estis interese esti konfesprenanto de ĉi tiu virino en Romo — tiel multaj novaĵoj, kiujn ŝi povus diri el nekonataj lokoj. Sed ĉar ne estas kutime atentaj islandanojn, kvin jarcentoj fluis super Eŭropo, antaŭ ol novaĵoj estis diritaj duan fojon en tiel foraj lokoj. Malmultutilaj etnacioj, kio ĉe Hitler estis rutina ĉikanaĵo, kaj kiun doktoro Adenauer siatempe komencis simie ripeti en diskuto, estis nekonata ideo en Eŭropo dum la mezepoko. Etnacioj kaj grandnacioj ne ekzistis, sed ekzistis nur kristanismo. La doktrino pri egaleco de ĉiuj homaj animoj antaŭ dio estis fundamento kaj vera ĉefaĵo de kristanismo dum la mezepoko, kiam cetere nenie troviĝis egaleco. Ne ekzistis tiel sensignifa ethomo, ke Kristo ne savis lin, kaj ĉiu, kiu ne kredis tion, same malpure vivis kiel falsantoj de la reĝa valuto.

En la interrilato de Islando kun Skandinavio antaŭe ŝajnas konscio pri parenca origino kaj pli poste ankaŭ la lingvo pli pezi sur la pesilo, ol reciproka «kulturkontakto» laŭ la nuntempa signifo de tiu vorto. Islando, aliflanke, frue disiĝis de tiu evoluo, kiu okazis en Skandinavio, kvankam islandanoj fakte alvenadis tien dum la unuaj tri jarcentoj de la nacio, aŭ kiel rakontistoj, skribistoj (en Norvegio), aŭtoritatuloj ĉe latinverkistoj (ekz. en Danlando) aŭ kortegaj poetoj. Kontraŭ kreskanta influo desude islanda klereco fariĝis iom post iom nebezonata en Skandinavio, kaj certe konsiderata iom malnovmoda kaj aparta.

Anglosaksaj kaj skandinavaj teritorioj en Britio ŝajnas seniĝi de islandanoj ekde la 10-a jarcento kaj frue en la 11-a. Ŝajnas, ke islandanoj tie partoprenis en enlandaj konfliktoj diverse laŭ sia plaĉo, kvazaŭ ili estus hejme. Islandlingvaj insuloj en okcidenta Atlantiko, Zetlando, Orkadoj kaj Hebridoj, ŝajnas tiam esti natura etendiĝo de Islando, aŭ inverse. La unuaj libroj de is-

landanoj eble venis el Anglio, kelkaj en la latina, aliaj en la anglosaksa. Almenaŭ Ari kaj la redaktoroj de Landnámabók referencas al angla instruo, i. a. pri tempofiksado. Ankaŭ nia alfabeto ŝajnas esti kreita sub anglosaksa influo. Kiel oni povus atendi, la kontakto kun angla kulturo ŝiriĝis je la normanda konkero de Anglio.

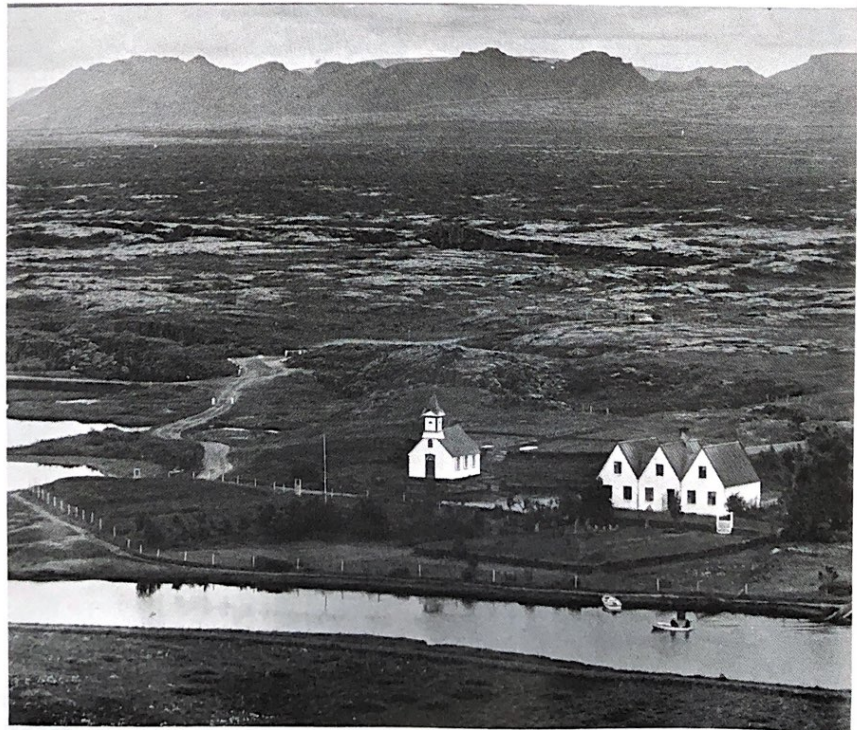
Skandinavio iĝis aliflanke por ni nealirebla kiel dua hejmo pro la fremdaj alfluoj en la lingvo ekde 1300, kiam la komuna nordlanda lingvo detruigis en sia propra regiono dum unu generacio per malaltgermana altrudo, kvankam ne pro konkeroj de eksterlandanoj en Skandinavio, sed kiel sekvo de ĝenerala komerco kun germanoj.

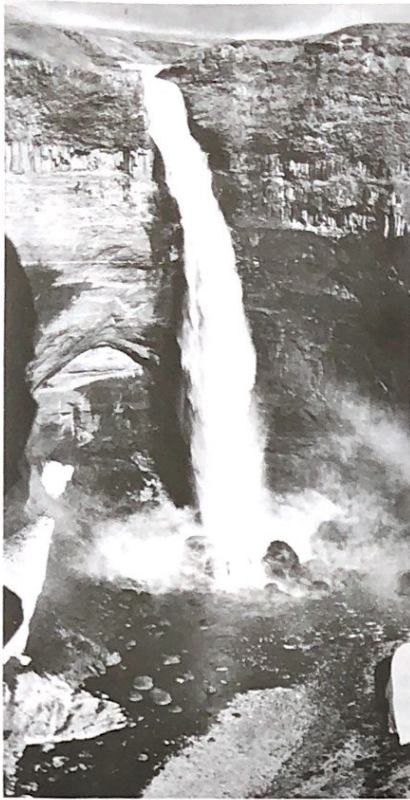
Ŝajnas, ke la nordlanda kulturo ne estis konkuripova kun tiu de la sudo. Tiel nordlanda malfortkaraktereco malmultloke ion alian similas en la historio de Okcidento. Komparante kun la evoluo de Islando, estas interese rimarki, ke samtempe kun la disfalo de la komuna nordlanda lingvo en Skandinavio, literaturo en ĉi tiu lingvo atingas sian klasikan stadion en Islingingasögur, la Sagaoj de la Islandanoj.

Skandinavio ŝajnis tute suferi de apopleksio. Ĝi perdis ne nur la parolon, sed ankaŭ la memoron: la tuta kulturo de skandinavoj ekde ĝia komenco subite fariĝis fremda por ĉi tiuj nacioj, kvazaŭ falinta el la luno. Preskaŭ kvarcent jarojn poste la malsanulo subite rekonsciigis pro iu onidiro pri «antikvaĵoj», kaj komencis stulte demandi sin, ĉu povas esti vere, ke ekzistas islandaj libroj, laŭ kiuj li povas atribui sian devenon al gigantoj. Ĉi tiuj onidiroj havis siajn radikojn ĉe maljuna saĝulo de Islando, kiu tiutempe presigis librojn en la latina en Hamburgo, Kopenhago kaj Amsterdamo.

Ĝis la komenco de la 17-a jarcento vojaĝantoj inter Islando kaj Eŭropo preterpasis Skandinavion, aparte koncerne kulturinterŝanĝon. Tiuj inter la unuaj kolonianoj, kiuj ne kontentiĝis per la eduknivelo atingita en niaj episkopejoj, vojaĝis al lernejoj en Anglio, Nederlando aŭ Germanio. Ĉi tiu kutimo daŭris malgraŭ tio, ke Islando estis laŭnome dana dependaĵo. Ĝi daŭris ankoraŭ mirige longe post la Reformacio, kiu rilate Islandon signifis firmigon de la dana reĝo. Fine kiam la dana reĝa monopolio iĝis leĝa en Islando komence de la 17-a jarcento, estis pro valutaj kialoj bremsita la kultura interrilato inter Islando kaj tiuj eŭropaj landoj, kie ni plej longe havis niajn kulturfontojn.

Niaj longvojoj, kiuj kondukis la tutan vojon al Romo dum periodo de kvincent jaroj, fariĝis neeblaj dum la Reformacio. La fadeno de komuneŭropa kulturabilado estis trahakita, ĝuste kiam daĝiĝis super Eŭro-

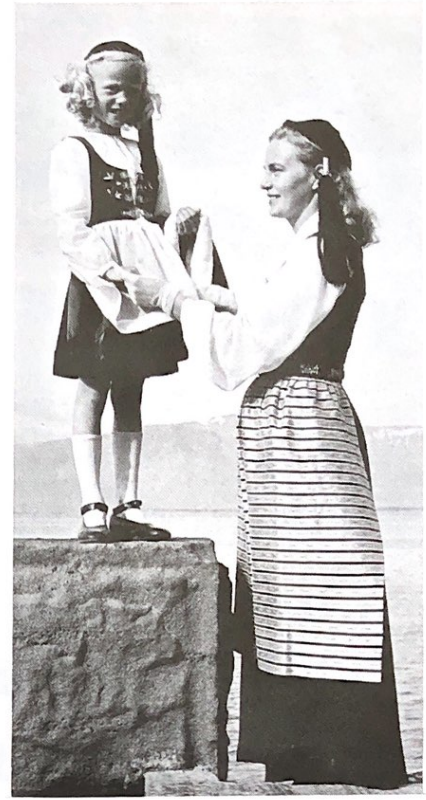
po post la mezepoka mallumo kaj inkvizicio. Jen unu kialo de tio, ke la Renesanco neniam venis al Islando. La reĝa potenco dana vestis sin kiel iaspeca nomito de dio por ŝtopi breĉojn kaj fendojn en la kristanismo. «La Reformacio» baris por ni la kulturĉerpejojn, kiujn ni posedis dum kvincent jaroj.

Kopenhago iĝis nun nia kontakto kun la eŭropa kulturo dum la sekvaj tricent jaroj. La ĉefurbo de Danlando estis tiutempe kaj longe poste en kultura senco nur malriĉa apudaĵo de Nordgermanio, foje ne pli ol spirita kolonio de Saksio, kaj fakte la pli granda parto de nia unuiga periodo kun Danlando alportis plorindan malaltstadion por islanda kulturo, la plej malaltan, kiun

ni havis. Ne eblas tro forte diri, ke la malfekunda nordgermana herezado, kiun la dana reĝa potenco uzis kiel pretekston, signifis por Islando kulturalan kaj moralan kolapson.

Skandinavio estas niatepe plena de moderna tekniko, pli sennacieca ol manlaboraĵo el siliko estis en la ŝtonaĝo. Sed kvankam Skandinavio estas sur la kontinento konsiderita kiel iu kultura duoninsulo, simile kiel skandinavo kutimas rigardi Islandon, kaj iliaj amikoj en la angla mondo nomas iliajn librojn «neeksporteble skandinavaj», oni tamen memoru, ke lando kiel Danlando ĝuas dum niaj tagoj novan disfloron de arta manlaboro, kiun ĉi tiu nacio lasis kreski ĉe si dum trimil jaroj; kaj heroaĵoj sur ĉi tiu kampo estas klasikaj belstampro de kulturo tie, kie ili troviĝas. Kaj norvegoj, kiuj unuaj en la historio de ŝipveturado venkis sur la oceanoj, kaj ĉi tion oni povus nuntempe kompari kun vojaĝo al la luno, ili ankoraŭ tenas sian lokon sur la maroj.

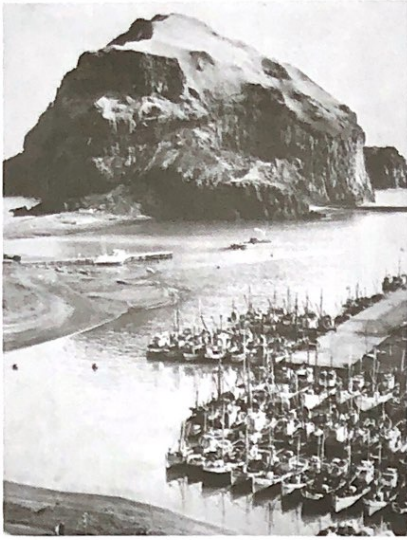
Kultado de ĉio germana, tiu subiĝo kiu proksimiĝas al sklaveco je imagita germana kulturgloro, foje ankaŭ nomita germanafektismo, ĉi tiu tendenco komencis disvastiĝi en Skandinavio dum la mezepoko, ĝis ĝi ensorĉis ĉi tiujn landojn kun la alveno de luteranismo. Germanafektismo revenis fojon post fojo. Germana filozofio fariĝis enlanda plago en la skandinava kulturvivo ekde luteranismo ĝis freŭdismo, foje kiel epidemio. Koncerne literaturon la tipa germana forĝisto de mil fajliloj Johan Wolfgang Goethe estis unuanime elektita ĉefaŭtoro de la mondliteraturo inter instruistoj en la nordaj landoj (en mia lernejo Friedrich Schiller venis kiel numero du, se mi ĝuste memoras). Kaj ankoraŭ ekzistas skandinavaj kleruloj, kiuj ne povas pli koleriĝi, ol kiam oni atakas germanajn filozofojn, kvazaŭ tiel tuŝiĝas doloriga karno. Kultado de germanaĵoj malpliĝis en Skandinavio, ne malplej grave ĉar en la fono brilas tiu fakto, ke la siatempa germana Hitler-adorado rezultigis kulturalan bankroton kaj moralan ruinon. Nun ŝajnas esti ĉe nordlandanoj emo al laŭdado de germanoj pli pro tiuj aferoj, kiujn ili meritas, pli ol pri tio, ke ili estas bonaj aŭtoroj, inteligentaj generaloj

aŭ kapablaj pri filozofio. Nun oni priparolas, kion neniu povas nei, ke dise en la germanaj landoj troviĝas praktike antaŭenrigardaj funkciuloj, puremaj dommastrinoj, analizemaj sciencistoj, progresemaj komercistoj kaj publiko, kiu posedas samtempe regulemon kaj eltenon por kvietaj aktivado, pli ol ĉe sudaj popoloj. Pro ĉi tio ili ankoraŭfoje atingis tiun ŝlosilan lokon en Eŭropo, kiun iliaj generaloj kutimas same rapide vetperdi por ĉi tiu enigma popolo.

Aliflanke vidiĝas signoj, ke Skandinavio ĉesis ĉian germanan kulturimitadon — nun ĝia romantiko kliniĝas al la angla mondo. Ĉi tiu raviĝo foje ŝajnas ŝvebi sur tre nebulaj premisoj kaj indiki iaspecan vakuon en

la pensmaniero de ĉi tiuj nacioj; estas kvazaŭ ĉi tiuj naciaj grupoj estus devigataj serĉi savrington por savi sin de sia propra kultura necerteco. Dana eldonisto diris al mi, ke tie enlande aldoniĝas dekmil studentoj ĉiujare, kiuj kutimiĝis legi anglajn librojn en malmultekostaj poŝeldonoj, kaj la tendenco estas, ke enlanda skandinava eldonado nun pli ol antaŭe ricevos karakteron de «lokaj presaĵoj». La kialo ne estas, ke skandinavoj subite rimarkis, ke ne eblas nomi britojn kaj germanojn sammomente kiel literaturan popolon, aŭ entute kulturkonscian. Anglafaŝtismo skandinava atestas pri iu nesufiĉeco, kiu foje estas konata ĉe eksterurbanoj, alinome provincismo. Ĉi tiu tendenco estas kutime klarigi per tio, ke estas nature, ke izolitaj lokoj strebas simii la ĉefurbon, la ringo ĉirkaŭ la mezo; francoj nomas ĝin provincismo, kiam la periferio volas simili al la centro. Sed la anglemon de la skandinavoj malgraŭ ĉio sekvas iu emo elfirmi Eŭropon.

Nekalkulante Skandinavion kaj Nederlandon, Eŭropo tamen estas tiu kontinento, kie la angla lingvo estas preskaŭ nekonata, ĉe en grandurboj — escepte de turisthoteloj, kie la servistaro povas diri 'please' kaj 'beefsteak'; kaj aldone kompreneble iuj ob-

skuraj angleparolantaj kluboj. En Ameriko kaj Aŭstralio, kune kun Azio kaj Afriko, la angla grandparte estas, se ne ĉeflingvo, tamen almenaŭ helplingvo inter homoj de diversaj originoj. Estas aliflanke nepenseble, ke franco venus al la ideo paroli angle kun nekonata vojaĝanto en Germanio, kion mi ofte aŭdis skandinavojn fari. En Hindio aliflanke la angla estas la memkomprenebla perilo inter ekzemple la malajalama kaj hindia. Estis strange por mi eltrovi en Manilo, ke filipinanoj estas nuntempe angleparolanta popolo. Iliaj enlandaj lingvoj estas ne pli ol restaĵoj de antikvaj kutimoj. En kunveno en Bombaĵo ŝajnis al mi, ke la angla estas la hejmlingvo de ĉiuj ĉeestantoj, kvankam tie ĉeestis nek anglo nek usonano, kaj Soekarno estis la honora gasto. Skandinavoj ŝajne tendencas per rapidaj paŝoj en la sama direkto, kvankam ne pro tio ke anglosaksoj submetis ĉi tiujn naciojn sub si kaj la lingvo de la venkintoj pro ĉi tio fariĝis ĝenerala, sed pro skandinava serĉado por la gloro — preskaŭ la sama evoluo kiel en la tempo de la germanafaŝtismo.

Estas klara afero, ke ju pli alpremite estas en la regionoj, kie la nordlanda spirito vivas, des pli izolitaj fariĝas ni islandanoj; sed se neniu volas rekoni nin, kvankam ni estas prizorgantoj kaj renovigantoj de klasikaj komunĝermanaj literaturtradicio kaj lingvo, ĉu ni ankaŭ fine rekonas nin mem? Estas nekontesteble, ke sekvoj de altrudoj videblas en la hodiaŭa Islando. En spirita senco ni neniam en la historio estis tiel multe parohistoj kiel nun. Se literaturo estas pruvo, tiel estas malfacile nei, kiel islandanojn ofte akuzas eksterlandanoj: ke ni suferas pro enfermita aero. Mi ŝatus plenigi spacojn en ĉi tiu kritiko per aldono, ke ni ankaŭ emas imiti eksterlandajn modojn, kiam ili finiĝas aliloke; sume, ke ni inklinas al imitado de aliaj, sed iom tro malmulte havas por diri mem. Sur multaj eksterlandanoj islanda kulturvivo impresas kiel aro da sablujoj (ĉiu tria islandano sidas sur lerneja benko), nia insulana pensmaniero ofte estas en iliaj okuloj same kiel antaŭlerneja mensostato. Eble estas niaj ĵurnaloj, kiuj kaŭzas, ke eksterlandanoj opinias, ke ni estas infanecaj. Psikologia premo ĉi-speca estas aliflanke nova parto de la islanda personeco kaj de-

venas el tio, kiom multe nia nordlanda hejmo mallarĝiĝis. En nia klasika epoko ne ekzistis ĉi tiu karakteraj trajto. Snorri Sturluson ne havis antaŭlernejan pensmanieron, la aŭtoro de Njåla ankaŭ estas feliĉe libera de ĝi.

Anglalingvaj popoloj estas pli proksimaj al Islando ol Skandinavio. Oni flugas al Anglio dum du horoj kaj Usono loĝas en Ke-flavik. Ni kompreneble havas multspecajn kontaktojn kun ĉi tiuj popoloj; multaj gravaj aferoj inter ni kaj ili fariĝas plenumitaj. Estas peza kialo en si mem, ke Islando, situas meze sur la agadkampoj de anglosaksaj militŝiparoj. Neniu bezonas tamen imagi, ke al ni tiel mankas ĉio angla, ke ni deziras esti celo por angl-usona influo laŭ flankvojo el Skandinavio. Skandinava raviteco je anglaĵoj nuntempe same malmulte koncernas nin, kiel ilia germanafaŝtismo pli frue. Aliflanke ni havas fortan intereson pri ĉio, kio en Skandinavio povus kontribui al daŭrigo de kulturvaloroj, kiuj estas aparte nordlandaj; ankaŭ ili, kiuj estas komunnordaj kaj eĉ komunĝermanaj. Kiom firme ni staras rilate al Eŭropo dependas de tio, kiom bone Skandinavio stas kiel nordlanda kulturregiono.

(Elislandigis Geoffrey Sutton)

Vojaĝoj: Raportoj pri someraj aranĝoj

En la antaŭaj numeroj de *La Espero* vi povis legi raportojn pri kelkaj el la ĉefaj esperantaj aranĝoj. Sed la svedaj esperantistoj ne nur partoprenis ilin. Laŭ la raportoj, kiuj atingis *La Esperon*, oni volonte vojaĝis ankaŭ al aliaj celoj. Dora Andersson estis en la itala esperantokongreso en Massa, Märtha Andréasson en seminario kaj studsemajno en Vääksy, Finnlando, Karl-Erik Peterson partoprenis la Oran Polan Aŭtunon kaj Gun Gerdman la tradiciajn kursojn en Helsingo.

Ni ĉerpas el iliaj ampleksaj raportoj nur mallongajn partojn, por redoni al vi iom el iliaj spertoj.

AMASA KONGRESO EN MASSA

«Laŭ la unua paĝo de la kongreslibro la kongreso okazis sub la aŭspicioj de la ministerio pri publika instruado kaj de la komunumo de Massa. La listo de la honoraj komitatanoj estas impona. Inter ili oni trovas ministrojn kaj parlamentanojn, gvidantojn de institucioj pri ĝenerala eduko, pri arto kaj pri industrio, tri episkopojn kaj la prezidanton de la Eŭropa Unio el Bad Kissingen, la ĝemela urbo de Massa.

Oni eksciis, ke aliĝis 685 personoj, el ili 102 eksterlandanoj el 19 landoj. De Bad Kissingen, la ĝemela urbo, venis plena aŭtobuso. Diplomatoj, episkopoj kaj aliaj altaranguloj honoris la kongreson per sia ĉeesto. Grandan intereson montris la lokaj aŭtoritatoj. Speciale ĝojiga estis la partopreno de la junularo.

Lunde la ĉefa evento estis inaŭguro de granda Zamenhofa busto sur alta soklo, skulptaĵo el karara marmoro de Riccardo Rossi. Malkovris la buston itala ŝtatssekretario kaj krome parolis dro Minnaja, la polaj ambasadekretario kaj episkopo.

STUDEMAJNO EN VÄÄKSY

«Ĉiu tago havis specialan temon: lunde estis la tago por Unesko, marde la tago de edukado, merkrede la ekskursita tago, ĵaŭde la tago de interhomaj rilatoj, vendrede la tago de klerigado kaj sabate la tago de amikeco. Ĉiutage ni do aŭskultis interesajn prelegojn, i a pri la eduka kaj kleriga sistemo de Finnlando. Prelegis Veikko Jurama, gubernia inspektoro, kaj Olavi Alkio de la eduka ministerio.

Vespere estis tre varia programo: kelkaj personoj kantis en esperanto kaj nacilingve, plurfoje diversaj muzikistoj ludis kaj ni havis ankaŭ eblecon aŭskulti prelegon pri besta psikologio. Unu vesperon ni vizitis la someran teatron en Kalmari, kie loka teatra grupo, amatora, ludis specon da amuza teatraĵo, kiu ofte estas ludata en Finnlando. Ankaŭ estis popoldancoj kaj muzikado. La esperantistoj kontribuis al la programo per kantado, ĥore kaj sole. Alian vesperon la eksterlandaj esperantistoj rakontis pri siaj landoj aŭ hejmgregionoj.

ORA POLA AŬTUNO

«La 12-a Ora Pola Aŭtuno okazis komence de septembro en la bela montara ripozloko Miedzygorze en la Sudeta montaro. Kiel kutime la organizantoj aranĝis riĉan kulturan kaj societan programon: trigradaj esperantokursoj, koncerto, teatro, danco, promenadoj, ekskursoj, internacia vespero ktp. La konata Urszula Tupajka faris la programon sukcesa. Kiel programgvidantino ŝi kun ĉarmo kaj gajeco elokvente gvidis la programojn. Krom tio ŝi legis lerte poemojn kaj ricevis multajn aplaŭdojn de la kontenta publiko.

TRADICIA HELSINGØR

«La ĉeestantoj havis eblecon partopreni kurson laŭ lingva kapablo, ĉar estis diversnivela grupoj: komencantoj, konversaciantoj kaj perfektigemuloj. Ni studadis dum tri horoj antaŭtagmeze kaj neniu volis foresti de la lecionoj. Mi mem partoprenis konversacian grupon, kie mi ekhavis novajn instruideojn. Tiujn mi intencas apliki en la hejmaj studrondoj.

Posttagmeze ni lasis la studadon, sed tamen kaptis la eblecon praktiki esperanton dum interesaj ekskursoj al la vidindaj kastejoj Kronborg, Fredensborg kaj Fredriksborg.

Ĉiujn vesperojn ni ĝuis diversspecajn distrajn programojn. Gesinjoroj Kehlet montris kolorbildojn pri la vivmaniero de eduka institucio esperantista en Brazilo. Sinjorino Gudrun Riisberg faris tre interesan literaturan prezentadon. Ni krome kantis, muzikis kaj popoldancis.

(Redaktis F.L.)

Freinet: Renkontiĝo al Svedio en 1978

La Internacia Federacio de la Movadoj por Moderna Pedagogio (Freinet-pedagogio) okazigos sian 11-an internacian renkontiĝon en Svedio en 1978.

Dum la antaŭaj renkontiĝoj la partoprenantoj jam uzis esperanton, sed nur dum parto de la aktivadoj. En Pollando en 1976 esperanto fariĝis unu el la oficialaj debatlingvoj. En 1977 en Lisbono oni atendas ankoraŭ pli grandan partoprenon de esperantistoj. La celo por la renkontiĝo de 1978, kiu okazos en Årjäng, estas atingi tiel multnombran partoprenon de esperantistoj ke esperanto preskaŭ fariĝu la sola lingvo utiligota. Tio levas grandan ĉhon en la Freinet-movado, kiu havas membrojn en 38 landoj, kaj ankaŭ prezentos grandajn avantaĝojn al la tuta esperanta movado.

Dum tiu renkontiĝo la partoprenantoj povos intime konatiĝi kun Svedio, danke al helpo kaj gvidado de svedaj esperantistaj

gekolegoj; travivi la Freinet-pedagogion kiel plenkreskuloj, uzante ties fundamentajn teknikojn; praktike uzi esperanton.

Do, jen unika okazo! Trian fojon en internacia kongreso de edukistoj, organizota de *ne-esperantista* internacia pedagogia asocio, esperanto estos grandskale utiligata. Ni profitu ĝin por nia propra bono, kaj ankaŭ por elmontri konkretan realigadon al la skeptikuloj. La franca samideano, kiu okupiĝas pri la organizado de tiu renkontiĝo, esperas grandan partoprenon de diverslandaj geinstruistoj, kaj deziras scii, kiel eble plej frue, la nomojn de eventualaj partoprenantoj. Kontakti viajn eksterlandajn korespondamikojn, informu kolegojn interesiĝantaj pri esperanto.

La interesitoj ricevos pli detalajn informojn.

Skribu al: Jean Marin, 9 rue A. Lejeune, F-93170 Bagnolet, Francio.

**pre
nu
mer
e
ra!**

**VAD HÄNDER I ESPERANTOVÄRLDEN?
HÄLL KONTAKT – PRENUMERERA PÅ
UTLÄNDSKA TIDNINGAR.**

Heroldo de Esperanto	43,—
Kontakto	25,50
Oomoto	22,—
Sennaciulo	53,—
Literatura foiro	22,—
Kulturaj kajeroj	24,—
Eŭropa dokumentaro	28,—

ESPERANTOFÖRLAGET

Fack, 200 42 Malmö

Postgiro 578 - 5

Island: Allt klart för kongressresan

Resan till Reykjavik och esperantisternas världskongress är nu klar. Den kommer att ske i samarbete med de danska esperantisterna och skiljer sig en hel del från våra tidigare resor.

Själva kongressen pågår mellan den 30 juli och 6 augusti. Avresan kommer att ske en dag tidigare, på fredagen den 29 juli från Stockholm, Köpenhamn, Oslo och Helsingfors, från alla ställena på eftermiddagen. Planen flyger direkt till flygplatsen Keflavik. På Island får du sedan själv välja hur du vill disponera din tid. Du får t o m själv bestämma när du vill komma tillbaka. Du får resa hem tidigast lördagen den 6 augusti, men väljer du att stanna kvar en längre tid, får du komma hem precis när det passar dig. Den enda begränsningen är att du måste vara tillbaka hemma inom en månad från avresedagen.

HOTELL VÄLJER DU SJÄLV

Även hotell väljer du själv, dvs du får bestämma det separat. Du får så småningom välja att bo på det lyxiga hotellet Loftleidir eller att bo i tält, precis efter portmonnän. Hotellbokningen kommer nämligen kongressarrangörerna att ombesörja.

FLYGRESA FÖR 1105 KR

SEF hjälper dig att flyga till Island till ett lägre pris än vad det brukar kosta annars: för 1105 svenska kronor. I detta pris ingår flygresan till och från Island från Stockholm eller Köpenhamn eller Oslo eller Helsingfors, flygplatskostnader, transport till Reykjavik på ditresan och från Reykjavik till Keflavik på återresan. Anslutningsflyg (t ex Göteborg — Stockholm) är också inräknat.

ANMÄLAN

Du vet själv att det råder ett ovanligt stort intresse för denna världskongress i Sverige, därför är det bäst om du anmäler dig tidigt till resan. Det gör du genom att sätta in 300:— på postgiro 14 74 29-5, Svenska Esperantoförbundet, Specialkonto, Malmö senast den 30 april 1977. Den resterande summan måste du betala senast den 15 juni. Du måste även fylla i en anmälningsblankett, som du kan få från *s-ino Ester André, Regementsgatan 27d, 217 53 Malmö*.

FÖRLAGSFÖRENINGEN ESPERANTO ELDONA SOCIETO ESPERANTO

Adreso: Esperantoförlaget, Fack, 200 42 Malmö
Ejo: Möllevångsgatan 20 B
Dejortempo: 1 sept — 15 majo: merkredo 10 — 11, jaŭde 17 — 18.
Skribaj mendoj ekspedataj dum la tuta jaro, ankaŭ dum somero.
Telefono: 040 - 12 20 29. Poŝtgiro: 578 - 5.
Administranto: Anna-Greta Ströme.
Helpanto: Wivi Nilsson.
Prezidanto: Åke Blomberg

Fler detaljer, som inte får plats i denna artikel, får du reda på så fort du ber om en anmälningsblankett.

EN KORT RESUME

Om du tänker delta i världskongressen på Island behöver du göra följande:

- 1 Anmäla dig till Världskongressen (se *La Espero* 5/76).
- 2 Anmäla dig till resan.
- 3 Beställa rum, när du fått *Dua Bulteno* i januari eller februari.

Om du har frågor beträffande själva kongressen och resan, vänd dig till fru André, tel 040 - 652 09.

Rapidu!

KONGRESSAVGIFTER
Reykjavik 1977
(Gäller till 31 dec. 1976)

1. Icke medlem i UEA	275 skr
2. Medlem med årsbok	234 skr
3. Medlem med årsbok och "esperanto"	192 skr
4. Make/maka till (1)	193 skr
5. Make/maka till (2) eller (3)	164 skr
6. Ungdom t o m 20 år	83 skr
7. Universitetsstuderrande t o m 30 år	138 skr
8. Synskadad	110 skr

Komerco: EKI bezonas kunlaborantojn

La Instituto por Esperanto en Komerco kaj Industrio, mallonge nomata EKI, disvastigas siajn kontaktojn tra la tuta mondo. EKI serĉas kunlaborantojn en diversaj landoj, kaj petas komercajn entreprenojn, unuopajn industriistojn ktp finance kaj kunlaborante apogi la EKI-laboron.

La laborprogramo de EKI estas vasta, ampleksanta diversajn kampojn de la ekonomia vivo. Unu el la plej urgaj taskoj farandaj estas intertempe realigita, la naŭlingva fakvortaro por komerco (eldonejo Kluwer, Deventer, Nederlando). La nunaj ĉef-

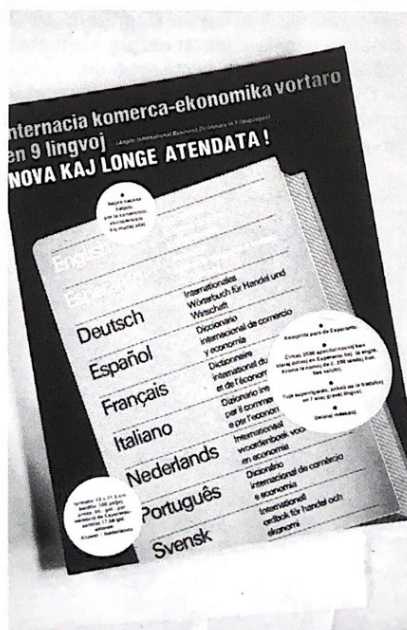
taskoj estas la t.n. etikedservo kaj la kreado de Landaj Oficoj en ĉiuj landoj. La etikedservo celas instigi komercajn entreprenojn, ke ili metu sur siajn varojn ne nur nacilingvaj tekstojn de la uz-informo, sed ankaŭ esperantan tekston. Ĉiu esperantisto kun rilatoj al entreprenoj povos helpi realigi tiun etikedservon.

Krome, EKI bezonas la moralan kaj finanĉan apogon de multaj, tre multaj industrioj, komercaj entreprenoj kaj firmaoj, se ĝi volas sukcesplene kaj efike realigi sian programon. Jam haveblas cirkulerletero, konciza superrigardo de la EKI-laborprogramo kaj aligilo, presita en la lingvoj angla, franca, germana, itala, hispana, nederlanda, sveda kaj esperanta. Pruviĝis, ke sendistinga distribuo de tiuj paperoj al kiuj ajn firmao aŭ entrepreno ne multe efikas. Necesas ke la adresoj kontaktotaj estu antaŭe informitaj pri EKI kaj ĝiaj celoj. Tial EKI bezonas kunhelpon de ĉiuj esperantistoj, precipe de la fakdelegitoj por komerco kaj industrio, sed cetere de ĉiuj, kiuj en iu ajn maniero kapablas prepari la terenon inter siaj komercaj rilatoj, substrekante la grandegan problemon de la hodiaŭa lingva ĥaoso en internaciaj komercaj kontaktoj, kaj atentigante pri la racia solvo, kiun prezentas la ĝenerala enkonduko de esperanto.

Per ĉi tiu alvoko la estraro de EKI denove petas ĉiujn doni sian plenan subtenon al la instituto, informante la sekretariaton pri adresoj de komercaj kaj industriaj entreprenoj, kiuj eble simpatias kun la celoj de EKI kaj pretas esti ĝiaj apogantoj.

Nur dank' al la aktiva kunhelpo de ĉiuj, la grava iniciato pri la fondo de EKI povos baldaŭ fariĝi unu el la plej okulfrapaj sukcesoj de esperanto en la praktika vivo.

Por informoj turnu vin al: E.L.M. Wensing, Dennenstraat 9, B-3581 Achel, Belgio.

La granda plurlingva komerca kaj ekonomika vortaro estas unu el la iniciatoj de EKI.

El Popola Ĉinio

Sinteza monata gazeto en esperanto, ĝustatempe prezentanta al la legantoj la sukcesojn de la socialisma revolucio kaj socialisma konstruado de Ĉinio, ĝiajn kulturon, artojn, socian vivon kaj fundamentajn sciojn pri ĝiaj lando kaj historio. Ĝi estas gazeto populara kaj riĉe ilustrita. Abonu ĝin esperantistoj de ĉiuj landoj!

abonprezo: 1 jaro 10,— skr
2 jaroj 15,— skr
3 jaroj 20,— skr

Abonu ĉe UEA aŭ nia peranto en Svedio:

Eldona Societo Esperanto
Fack
200 42 Malmö 7

Esperanto-Skolan
Barnhusgatan 8
111 23 Stockholm

aŭ rekte ĉe la Esperanta sekcio de
GUOZI SHUDIAN, P.O. Kesto 313,
Pekino, Ĉinio.

Specimeno akirebla senpage laŭ peto.

Novajo!

A. HOLZHAUS: ZAMENHOF-LETEROJ

D-ro Zamenhof skribis multege da leteroj, kiuj bedaŭrinde grandparte perdiĝis. Pere de plurjara valora laboro de kelkaj samideanoj tamen nun ekzistas tri historie gravaj verkoj pri la Zamenhofa korespondado, nome:

Originala verkaro (J. Dietterle, 1929) enhavas 376 leterojn kaj poŝtkartojn (la verko elĉerpita)

Leteroj de L.L. Zamenhof (C. Waringhien, 1948) enhavas 276, kaj la nova

Zamenhof-leteroj (A. Holzhaus, 1975) enhavas 360 leterojn kaj poŝtkartojn, do *entute 1012 diversajn skribaĵojn.*

Pere de Eldona vi povas mendi:

Leteroj de LLZ, vol. 1, 1901 - 1906 19,—

Leteroj de LLZ, vol 2, 1907 - 1914 21,—

Zamenhof-leteroj 73,—

La varimposto estas enkalkulita.

(Je mendo pere de ni la libro Zamenhof-leteroj venos al vi rekte de la eldonisto).

ELDONA SOCIETO ESPERANTO
Fack, 200 42 Malmö 7, Poŝtĝiro 578 - 5

Konstrui per

YTONG®

estas konstrui

ekonomie

brulsekure

YTONG AB

Debatt: Sveriges kulturella beroenden

Vid Lunds universitet pågår en serie studier om Sveriges internationella villkor, som försöker klarlägga vilka faktorer som kommer att påverka Sveriges framtid. Ett av dessa studier handlar om Sveriges kulturella beroenden och behandlar en del frågor som vi esperantister särskilt intresserar oss för. Esperantoförbundets styrelse har bett Geoffrey Sutton att lämna några synpunkter till forskningsgruppen. Här nedan följer hans inlägg. Rune Johansson, som författat rapporten *Kulturella beroenden*, har i dagarna kommit med en lång kommentar. Vi återkommer till den i nästa nummer av *La Espero*.

Det är tyvärr alltför sällan som någon ger sig på att analysera Sveriges kulturella situation i världen. Delrapporten *Kulturella beroenden* av Rune Johansson är alltså särskilt välkommen, men som så många andra liknande rapporter lider den av informationsbrist. Denna informationsbrist är mycket iögonenfallande och kanske är orsaken till en del direkt missvisande information.

Rapportens litteraturförteckning innehåller material praktiskt taget uteslutande på engelska och de skandinaviska språken. Man frågar sig, om det verkligen över huvud är möjligt att forska i Sveriges kulturella beroenden, om man själv bevisligen har en kulturellt allvarligt begränsad informationskälla. Det kan knappast vara lätt att objektivt bedöma omständigheter som påverkar Sveriges kulturella villkor i världen, om man själv är beroende av samma kulturella villkor. Man kan inte utforska en process, som man själv är objekt för.

Av s. 101 framgår det klart, att författaren inte har förstått innebörden av planspråksidén. Det skrivs att esperanto är ett försök att «göra slut på motsättningarna nationerna emellan» genom skapandet av «en verkligt global kultur». Detta är något av ett klassiskt missförstånd! Ett gemensamt språk är visserligen en förutsättning för

verklig förståelse, men motsättningar och missförstånd uppstår vare sig parterna talar ett gemensamt språk eller ej.

I motsats till det underförstådda i rapporten är esperanto en förutsättning för att alla nationer, oberoende av storlek, blir jämlika och därigenom bättre kan ge sitt bidrag till det internationella samarbetet. Det är självklart det ekonomiska och politiska trycket bakom världsspråk som engelska och ryska, som kan hota mindre nationella kulturer, medan esperanto är neutralt och allas egendom.

Den del av undervisningen och kulturlivet, som skulle kunna använda esperanto som sitt medium, vore säkerligen inte större än den del av undervisningen och kulturlivet som för närvarande i Norden ägnas endast åt engelska och en enda kultur, den anglosaxiska.

Det är förstås av litet intresse för framtidsforskning, hur olika grupper anser att utvecklingen borde bli. Åsikter är av intresse först när det finns en relativt stor grad av sannolikhet, att de ska bli allmänt vedertagna och därmed inom en icke alltför avlägsen framtid leda till en ändring i den nuvarande utvecklingen. För att få en någorlunda san-

nolik bild av hur samhället kommer att vara om ett antal år, kan man bara grunda sina antaganden på strömningar inom det nuvarande samhället, sett i historiskt perspektiv. Esperanto måste alltså också ses inom sin samtida sociala omgivning. Varje social händelse har sitt ursprung i samhället och esperantorörelsen kan inte vara något undantag.

Efter andra världskriget ägde det kanske viktigaste befästandet av esperantorörelsens idéer rum. Den Allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna blev grunden till rörelsens moderna verksamhet. För första gången hade det utanför esperantorörelsen fastslagits, att alla människor har lika språkliga och kulturella rättigheter. Esperantorörelsen är tyvärr den enda rörelse, som konsekvent stöder dessa rättigheter. Men å andra sidan är detta ingen isolerad företeelse.

Esperantorörelsens kamp för jämlikhet i internationella kontakter är bara en del av den kamp, som förs för jämlikhet på andra viktiga områden, som t ex kön, ras, hudfärg, börd, religion osv. Intresse för förverkligande av jämlikhetstanken på dessa områden har, som alla vet, ökat avsevärt under de senaste åren. Det vore underligt om någon av de rättigheter som nämns i den Allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna inte inom en snar framtid väckte allmän debatt med tanke på att de flesta av dem debatteras livligt idag. Det är kanske värt att nämna i sammanhanget, att Universala Esperanto-Asocio (UEA), det internationella esperantoförbundet, har konsultativ status i Unesco. Det allt större trycket på människor att effektivt kunna kommunicera i internationella sammanhang på mer än ett främmande språk, och den allt större ekonomiska börd, som läggs på små och ofta fattiga länder för att möjliggöra kommunikation med större språkområden, bidrar i sin tur till ett allt lämpligare klimat för tanken på jämlikhet i internationella kontakter. Svenska Esperantoförbundet kommer självklart att göra allt för att medvetenheten om rättigheterna till språklig och kulturell jämlikhet ska öka.

Jämlikhetstanken, som är den sociala grunden till esperantos tillkomst, är alltså långt viktigare än Rune Johansson menar. Dess accepterande är oundvikligt och dess existens innebär esperantos accepterande som andra språk för alla. Utan esperanto, som dessutom uppfyller alla andra nödvändiga krav på ett allsidigt utvecklat kulturspråk, kan jämlikhet i internationella kontakter inte förverkligas.

Med vänliga hälsningar och önskningar om ett framgångsrikt arbete

Geoffrey Sutton

La Espero

Organ för Svenska Esperantoförbundet, Fack, 122 04 Stockholm-Enskede.

Besöksadress: Hägervägen 31. Postgiro: 20 12 - 3.

Ansvarig utgivare: Bertil Åkerberg

Redaktör: Åke Blomberg, Lidåkersgatan 6 C, 531 00 Lidköping.

Telefon: 0510 - 286 42 (arb. 0510 - 221 30).

Medlemsavgift för direktansluten medlem 30 kr, ungdomsmedlem 15 kr, familjemedlem utan tidning 10 kr.

Prenumerationspris 30 kr.

Förbundets sekretariat är öppet onsdagar kl. 18 - 20, tel. 08 - 48 99 76.

Tryck: Sturetryckeriet AB, Stockholm 1976